

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Aardgaswinning in A en B blokken

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

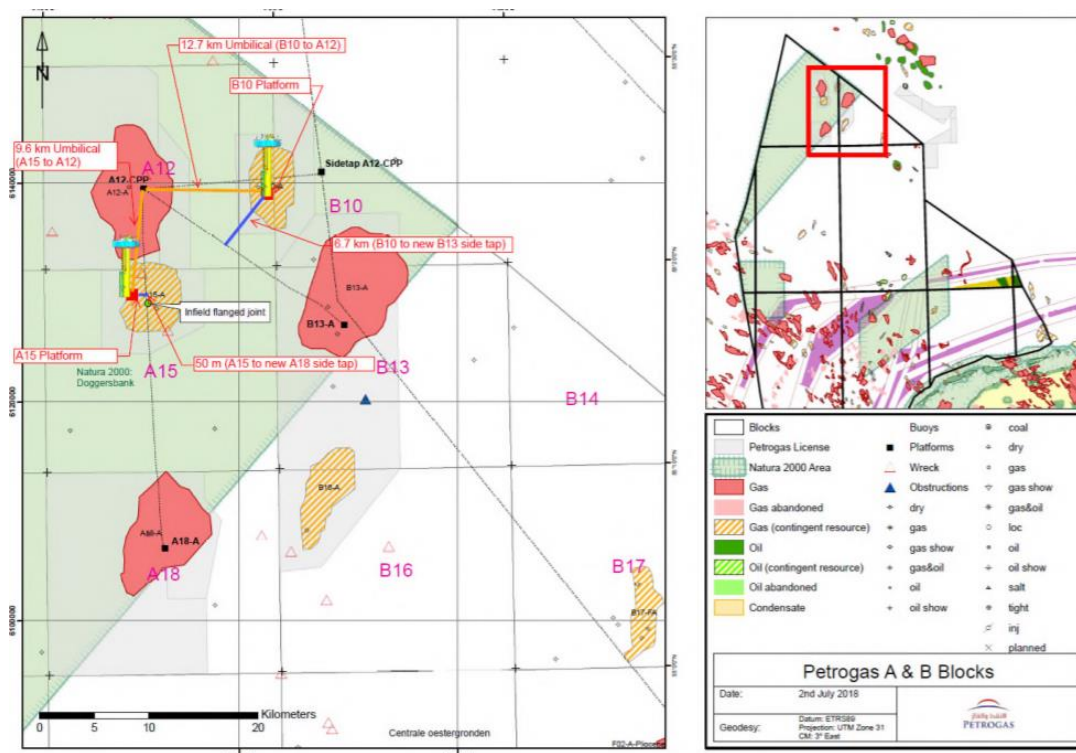
14 januari 2021 / projectnummer: 3361

1 Advies over het MER in het kort

Petrogas E&P Netherlands B.V. wint al aardgas uit drie bestaande velden in de A en B blokken van het Nederlandse deel van het Continentaal Plat (NCP) en heeft het voornemen om in de komende tien jaar circa vijf nieuwe gasvelden te ontwikkelen. Een deel van deze gasvelden bevindt zich onder het Natura 2000-gebied Doggersbank. Er is een milieueffectrapport opgesteld voor de activiteiten die de komende drie jaar worden uitgevoerd. Petrogas wil in deze periode uit twee velden aardgas winnen: A15 en B10 (fig. 1). Hiervoor worden zes productieputten geboord, twee productieplatforms geïnstalleerd en twee korte pijpleidingen gelegd.

Voor de besluitvorming over het project is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd dit MER te beoordelen.

Figuur 1: Ligging van plangebied, met daarin de productieplatforms A15 en B10. Bron: MER Antea Group

Wat blijkt uit het MER?

Uit het MER blijkt dat er bij de geplande activiteiten (in de aankomende drie jaar) negatieve milieueffecten optreden. Zo zijn er onder andere negatieve effecten te verwachten voor de bodem(fauna), waterkwaliteit en beschermde soorten (zoals vogels en vissen). De grootste negatieve effecten zijn verstoring van zeezoogdieren door het heien. Er zijn maatregelen onderzocht die deze verstoring kunnen verminderen. Verder kunnen er negatieve effecten optreden als er calamiteiten plaatsvinden, bijvoorbeeld door condensaatverontreiniging bij een leidingbreuk. In het MER is aangegeven dat het technisch niet mogelijk is de productieplatforms buiten de Doggersbank te plaatsen, gezien de afstand tot de gasreservoirs en de diepte daarvan.

Wat is het advies van de Commissie?

De Commissie heeft haar advies gebaseerd op het MER (inclusief bijlagen), de ontwerpvergunningen en het gesprek dat heeft plaatsgevonden met het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Het MER is een uitgebreid document, goed opgebouwd en duidelijk leesbaar. Het MER, de Natuurtoets en de Passende beoordeling bevatten echter wel voor een groot deel dezelfde natuurinformatie. Daarbij valt op dat sommige effecten op soorten niet in de Natuurtoets zijn beschreven (bijvoorbeeld voor OSPAR-soort de Noordkromp) maar wel in het effectenonderzoek in het MER. Hierdoor kan de lezer informatie missen.

De Commissie constateert dat het MER te weinig informatie bevat over de milieugevolgen van een lekkage of een andere calamiteit. Die informatie is essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over de voorgenomen gaswinning.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de mijnbouwmilieuvergunning.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Achtergrond

Voor de gaswinning in de komende drie jaar is een Mijnbouwmilieuvergunning nodig. Voor deze activiteit moet een milieueffectrapport worden opgesteld omdat er meer dan 500.000 m³ aardgas per dag wordt gewonnen (categorie C 17.2). Naast de mijnbouwmilieuvergunning is ook een natuurbeschermingswetvergunning nodig.

De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is het bevoegd gezag voor het verlenen van de mijnbouwmilieuvergunning. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is het bevoegd gezag voor de natuurbeschermingswetvergunning.

Op 8 december 2020 heeft er een digitaal gesprek plaatsgevonden tussen de Commissie, de initiatiefnemer en het bevoegd gezag. De Commissie heeft in dit gesprek een aantal vragen ter verduidelijking gesteld over de informatie in het MER.

Rol van de Commissie

De Commissie is bij wet ingesteld, onafhankelijk en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Zij schrijft geen milieueffectrapporten. Dat doet de initiatiefnemer. De bevoegde gezagen – in dit geval de ministers van Economische Zaken en Klimaat en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit – besluiten over het project.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3361](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de ministers van EZK en LNV.

In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Calamiteiten

In het MER wordt aangegeven dat bij een calamiteit zoals een lekkage, blow-out of een aanvaring, schadelijke stoffen zoals aardgascondensaat vrij kunnen komen. Er ontbreekt echter in het MER voldoende concrete informatie over de mogelijke hoeveelheden vrijgekomen schadelijke stoffen. Hierdoor is niet duidelijk wat de mogelijke impact is voor het milieu. Ook is er geen duidelijkheid over wat de noodmaatregelen zijn bij een calamiteit, en hoeveel tijd het kost om de benodigde bestrijdingsmiddelen ter plaatse te krijgen.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, aan te geven wat de milieugevolgen zijn van een mogelijke calamiteit. Geef daarbij aan wat de noodmaatregelen zijn, wat de mogelijke hoeveelheden vrijgekomen schadelijke stoffen zijn, in welk tijdsbestek de benodigde bestrijdingsmiddelen ter plaatse zijn te krijgen en wat de milieugevolgen zijn van inzet van bestrijdingsmiddelen.

2.2 Natuur

2.2.1 Beschermden soorten

Weekdieren

In bijlage 2 bij het MER zijn de effecten van het initiatief op de OSPAR-soort de Noordkromp (*Arctica islandica*) weergegeven. Daaruit blijkt dat er geen of geringe negatieve effecten zijn. In het MER zijn de effecten van de gaswinning op de Paardenmossel (*Modiolus modiolus*) niet beschouwd. Deze soort dient te worden beschermd vanwege het door Nederland ondertekende OSPAR-verdrag. De activiteiten zullen echter niet plaatsvinden in het belangrijkste gebied voor de Paardenmossel, dat zich vooral bevindt aan de noordrand van de Doggersbank. Negatieve effecten van dit initiatief zullen daarom zeer gering zijn. De Commissie acht het daarom niet nodig om het MER op dit punt aan te vullen.

Zeezoogdieren

Het heien van de fundatiepalen voor de boorplatformen en van de conductors heeft een effect op zeezoogdieren. In het MER is aangegeven wat de afname van de populatie bruinvissen op het Nederlandse deel van de Noordzee zal zijn. Voor de activiteiten waarvoor nu vergunningen worden aangevraagd zal de populatie bruinvissen met maximaal zeven individuen afnemen¹. Dit effect is berekend met het Aquarius-model van TNO², een model dat ook wordt gebruikt bij windparken op zee. Er worden tevens mitigerende maatregelen³ getroffen. In het MER wordt geconcludeerd dat de afname van (maximaal) zeven bruinvissen

¹ Het model rekent uit, op basis van de gebruikte energie voor het heien van de fundatiepalen en de conductors en de benodigde tijd dat dit kost, wat de verstoringsooppervlakte en verstoringduur is. Dit wordt vervolgens omgezet in verstoringdagen (5.628 dagen) wat weer wordt vertaald in een populatiereductie (op basis van het iPCoD-model).

² De Commissie heeft geen inzicht in het Aquarius-model van TNO, en kan daarmee niet verifiëren of de berekeningen op een juiste wijze zijn uitgevoerd.

³ Inzet van een pinger (ADD), soft-start procedure en een deskundige waarnemer die kan vaststellen of er geen zeezoogdieren meer zijn waar te nemen.

op de totale bruinvispopulatie⁴ (op het NCP) negatief is, maar niet significant. De Commissie onderschrijft die conclusie vanwege de geringe impact maar merkt op, dat in het MER geen relatie wordt gelegd met de jaarlijkse gebruiksruimte in het Kader Ecologie en Cumulatie (KEC)⁵ en de Natura 2000 instandhoudingsdoelen van de soort. De bruinvis valt tevens onder de soortbescherming van de Wet natuurbescherming⁶. Voor wat betreft de negatieve effecten op de soort ontbreekt in het MER een heldere conclusie ten aanzien van het overtreden van de relevante verbodsbepaling, en de noodzakelijkheid daarvoor een ontheffing aan te vragen. De Commissie beveelt aan na te gaan of er een ontheffing nodig is op basis van de Wet natuurbescherming en te motiveren op grond waarvan deze ontheffing verleend kan worden.

Effecten op vissen

Het MER vermeldt dat vissen voldoende tijd hebben om weg te zwemmen door het gebruik van een soft-start. De Commissie betwijfelt of dat het geval is voor bodemgebonden soorten zoals platvissen en grondels. Of de tijd voldoende is hangt onder andere samen met de zwemsnelheid van de betreffende soorten en daarover ontbreekt informatie. Het gaat evenwel om soorten die op de Doggersbank niet beschermd zijn en daar sowieso worden verstoord en/of verwijderd door de trawlvissers. De Commissie meent dat het positieve effect op de visfauna door het lokaal langdurig uitsluiten van de visserij waarschijnlijk groter is dan het tijdelijke effect van het heien.

Vogels

Het initiatief heeft effecten op vogels vanwege het affakkelen, de platformverlichting en het starten en landen van helikopters op de platforms. Het was voor de Commissie niet duidelijk hoe de monitoring van de vogeltrek in zijn werk gaat en op basis van welke methode de vogeltrek wordt voorspeld. Hierover zijn tijdens het gesprek van 8 december 2020 door de Commissie vragen gesteld en is er door de initiatiefnemer aanvullende informatie verstrekt. Daaruit blijkt dat voor het voorspellen van vogeltrek op locatie het model 'Flysafe-birdtam'⁷ beschikbaar is, waarmee de vogeltrekintensiteit kan worden voorspeld (drie dagen vooruit). Uit de natuurtoets en het MER wordt niet goed duidelijk, welke werkwijze wordt gevolgd om – aan de hand van dit model – al dan niet te komen tot maatregelen om slachtoffers onder trekvogels te voorkomen bij affakkelen. De Commissie beveelt aan om de concrete werkwijze in een protocol vast te leggen, mede in het licht van het Besluit algemene regels milieu mijnbouw⁸.

Platformverlichting kan zorgen voor desoriëntatie bij trekvogels. Dit risico is benoemd in het MER en er wordt geconcludeerd dat er mitigerende maatregelen nodig zijn. De Commissie merkt op dat dit risico vooral optreedt tijdens de aanlegfase. Zij beveelt aan om tijdens de aanlegfase gebruik te maken van groene verlichting waardoor de risico's op desoriëntatie voor (trek)vogels fors zullen afnemen.

In het NRD advies heeft de Commissie aandacht gevraagd voor de cumulatieve effecten van de helikopterbewegingen. Een beschouwing van deze effecten ontbreekt in het MER. De Commissie heeft dit in het gesprek van 8 december 2020 aan de orde gesteld. Gezien de beperkte hoeveelheid vliegbewegingen per week verwacht de Commissie niet dat dit leidt tot extra negatieve effecten op de vogelpopulaties.

⁴ De Commissie merkt op dat in het MER verschillende populatiegroottes worden gemeld.

⁵ Kader Ecologie en Cumulatie: <https://www.noordzeeloket.nl/functies-gebruik/windenergie-zee/ecologie/cumulatie/kader-ecologie/>.

⁶ Artikel 3.5, lid 1 en lid 5 van de Wet natuurbescherming.

⁷ Flysafe-Birdtam: <https://www.flysafe-birdtam.eu/>.

⁸ Artikel 54, lid 1 en 2.

2.2.2 Stikstofdepositie

Uit het MER en de bijgevoegde AERIUS-berekeningen blijkt dat – door het toepassen van selectieve katalytische reductie (SCR) bij het boren – er op geen enkel stikstofgevoelig Natura 2000-gebied stikstofdepositie groter dan 0,00 mol/ha/jaar is. De Commissie merkt op dat berekeningen zijn gemaakt met het AERIUS 2019 model⁹. Inmiddels is er een nieuw geactualiseerd AERIUS-model. De Commissie verwacht niet dat dit zal leiden tot andere uitkomsten. Zij beveelt wel aan om voorafgaand aan de besluitvorming een berekening te maken met het geactualiseerde model, om te verifiëren of de uitkomsten hetzelfde zijn.

2.3 Bodem en water

Boorgruis

Het MER geeft aan dat het boorgruis een laag van één tot enkele centimeters vormt over een oppervlak van één tot drie hectare. De Commissie heeft in het overleg op 8 december 2020 hier nog vragen over gesteld. Uit de nadere informatie die de initiatiefnemer heeft gegeven blijkt dat (op basis van eerdere onderzoeken) het boorgruis vooral tot 75 meter afstand van de boorput neerdaalt. Daarbuiten neemt de laagdikte van het gruis sterk af.

Bodemdaling

Door de gaswinning zal de zeebodem dalen. Geconcludeerd wordt dat de optredende bodemdaling maximaal (bij B10) 1,2% van de actuele zeebodemdikte bedraagt. Deze conclusies zijn gebaseerd op eerder onderzoek dat heeft plaatsgevonden voor de gaswinning in blok A12. In het gesprek heeft de Commissie gevraagd wat de te verwachten onzekerheid is bij de bodemdaling en of er een bandbreedte kan worden gegeven. De initiatiefnemer heeft toegelicht dat op basis van de eerdere onderzoeken de bandbreedte bij A15 zal liggen tussen 11 en 60 cm, en voor B10 tussen 13 en 70 cm. De Commissie deelt de conclusie in het MER dat dit licht negatieve effecten heeft op de Doggersbank, maar niet significant is. In paragraaf 2.5 gaat de Commissie nog nader in op de monitoring van de zeebodemdaling.

Anodes

Vanwege de kathodische bescherming van platforms en pijpleidingen, komen zink en vooral ook aluminium vrij. In het MER is aangegeven dat dit leidt tot zeer beperkte effecten en dat deze stoffen van nature al voorkomen in het sediment. De Commissie merkt volledigheidshalve op dat deze stoffen in het sediment zijn gebonden in het kristalrooster van mineralen. De stoffen die vrijkomen van de kathodische bescherming zijn vrij of geoxideerd en zeer slecht oplosbaar.

2.4 Cumulatie met andere (grensoverschrijdende) projecten

In het MER is aangegeven dat er geen cumulatie optreedt met windparkprojecten in het Duitse en Britse deel van de Noordzee. De Commissie merkt op dat er geen informatie in het MER is opgenomen over mogelijke cumulatie met olie- en gasactiviteiten in het aangrenzende Duitse deel¹⁰. Het is overigens niet de verwachting dat dit zal leiden tot significante negatieve milieueffecten.

⁹ Versie 2019A: <https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2019A>.

¹⁰ De Commissie doelt hierbij op het gebied 'Entenschnabel'. In dit gebied wint het bedrijf Wintershall gas.

2.5 Archeologie

Voor het project is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd¹¹. In het onderzoek wordt onder andere aanbevolen om de technische 'Scope of Work' af te stemmen met het archeologische team voorafgaand aan de survey. Ook stellen de onderzoekers voor om de eisen die het archeologische onderzoek stelt aan de geofysische opnamen vast te leggen in een archeologisch Programma van Eisen¹². De Commissie merkt op dat deze conclusies van het onderzoek niet duidelijk terugkomen in het hoofdrapport van het MER.

2.6 Monitoring

In het MER is in hoofdstuk 10 aangegeven wat gemonitord zal worden, en hoe deze monitoring zal plaatsvinden. In de ontwerp-mijnbouwmilieuvergunningen van A10 en B15 zijn enkel de monitoring van de emissies naar de lucht vastgelegd¹³. De Commissie beveelt aan om voorafgaand aan de besluitvorming toe te lichten hoe de monitoring voor de andere onderwerpen (zoals onderwatergeluid, emissies naar water en zeebodemdaling) wordt geborgd en welke maatregelen getroffen kunnen worden als blijkt dat milieugrenzen in de praktijk worden overschreden.

¹¹ In het onderzoek van Periplus Archeomare (Field development B10-block) wordt op pagina drie aangegeven dat 'geen van deze magnetische anomalieën een archeologische waarde heeft'. Deze conclusie wordt niet nader onderbouwd. Hoewel het oppervlak dat zal worden verstoord gering is, zijn restanten van laat-Palaeolitische en Mesolithische nederzettingen te verwachten.

¹² Periplus Archeomare: Field development A/B blocks, North Sea (Maart 2019), pagina 3.

¹³ Hoofdstuk 3 van ontwerp-mijnbouwmilieuvergunning.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

prof.dr. Poppe de Boer
ir. Peter van der Boom MA
drs. Sander Kabel
dr. Godfried van Moorsel
Marja van der Tas (voorzitter)
ing. Eddy Wymenga
Tom Ludwig MA. (secretaris)

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Mijnbouwmilieuvergunning en natuurbeschermingswetvergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om C17.2, "de winning van aardolie en aardgas dan wel de wijziging of uitbreiding daarvan".

Bevoegd gezag besluiten

Minister van Economische Zaken en Klimaat en minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Initiatiefnemer besluiten

Petrogas E&P Netherlands B.V.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie gemeld geen zienswijzen te hebben ontvangen.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3361](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

